

Glas zaveznikov

Leto I. Št. 99 Informacijski dnevnik A. I. S. Cena 2 liri

TRST, sobota 13. oktobra 1945
JURNISTVO: Via S. Felice 2 - Telefon št. 93854 in 94443
OGLASI: Cena za milimeter vrline (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni L. 12. V vsaki listi (tekstni oglas) L. 12. Davek bi vstet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zastale L. 4), Rokopisov ne vračamo.

ZA NOVO MEDNARODNO SODELOVANJE Predlog za razpust Zveze narodov

Posvetovanja mednarodne organizacije za delo

London, 13. oktobra. Izvršni odbor organizacije Združenih narodov je včeraj priporočil razpust Zveze narodov. Njene politične dolžnosti bi prevzela nova organizacija za svetovni mir.

Sovjetska zveza in Avstralija sta tej odločitvi nasprotni, ker bi bila po njunem mnenju na ta način nova organizacija navadno nadaljevanje Zveze. Predlagali sta, da naj Zveza nadaljuje s svojim delovanjem dotlej, ko bo prišla delovna organizacija Združenih narodov. Potem bo lahko vsak oddelek nove organizacije določil, kakšno delovanje Zveze želi pridržati zase. Sovjetski odposlanec je izjavil, da ne obstaja jasna meja med političnim in nepolitičnim delovanjem. Ameriški in britanski odposlanec pa so zagotovili, da bo imela nova organizacija za mir, tudi če bodo sprejeli razpust, polno svobodo delovanja. Ukinitev Zveze bo lahko pospešila ustanovitve organizacije Združenih narodov.

Dopisnik agencije «Reuters» javlja, da se je včeraj v Parizu sestala izvršna odbor mednarodne organizacije za delo.

Na sestanku so preučevali predloge za popolno odcepitev od stare Zveze narodov in prilagoditev uprave organizaciji Združenih narodov, ki je bila aprila ustanovljena na sestanku v San Francisku.

Odločitve španske vlade

Poročilo, ki ga je izdala po več dni trajajočih sejah, govori o mednarodni komunistični zaroti proti državi.

Madrid, 13. oktobra. Poročilo končujejo z naslednjimi besedami: «Vlada, ki se zaveda svoje stalnosti in ki je prepričana, da izpolnjuje svojo dolžnost, zve odločno v bodočnost španije in ponavljajo, da je pripravljena utrditi duhovno enotnost v državi».

«Associated Press» poroča, da je Francoska vlada v četrti zvečer naznanila, da bodo običajne volitve v prvi polovici meseca marca prihodnjega leta. Odredili so tudi splošno pomilitostitev vseh političnih in vojaških, ki so bili obojeni zaradi upora pred aprilom 1939, to je pred zaključkom španske državljanske vojne.

0 obrambi proti atomski bombi

Washington, 13. oktobra. Odbor poslanske zbornice za pomorske zadeve je včeraj predložil poročilo na podlagi izjav visokih mornariških častnikov, v katerem je rečeno: «Izgleda, da lahko trdimo, da so bila sredstva za obrambo proti atomski bombi tako izpolnjena, da je mogoče povzročiti eksplozijo teh bomb precej daleč od cilja, ne da bi bilo treba določiti pravi položaj bombe».

«Zadnja odkritja na elektronskem polju — pravi poročilo — bodo povzročila potem radia eksplozijo teh bomb na veliko daljavo. Obramba bo lahko izvedena s strani naše mornarice daleč proč od naših obal».

Poročilo je zaključeno z zahtevu, da je treba ameriško mornarico kot eno najmočnejših na vsem svetu obdržati nedotaknjeno.

Razprava proti Vitu Mussoliniju

Milan, 13. oktobra. Agencija «Ansa» javlja, da so agenti milanske kvesture odgovorili v koncentracijsko taborišče v Cotto, kjer bodo aretirali Vita Mussolinija, bivšega ravnatelja «Epoca» in «Italia».

IZJAVA POLJSKEGA DRŽAVNEGA TOŽILCA

ODGOVORNOST NEMŠKEGA NARODA

Generala Bora - Komorowskega in poljske londonske vlade ne bodo imeli za vojne zločince

London, 13. oktobra. Vrhovni tožilec za vojne zločine in za sodelovanje z Nemci, poljski državni tožilec dr. George Sawicki je izjavil v četrti na nekem tiskovnem sestanku v Londonu, da mora vsak poljski narod v Poljski skupno z oddečki SS in z Gestapom odgovornost za vojne zločine, ki so jih v tej deželi zagrešili proti Polakom in Židom.

Poleg tega je dejal, da so izrekli a tisočih do sedanjih razpravah proti vojnemu zločincem okoli 400 tisoč obsojil, mnogo obtožencev obošodili na 10-letno ječo ali več, 50 pa so jih izpustili. Polovica obtožencev je bila Nemcev, druga pa delavcev. Državno tožilstvo prilačuje navodila za ostalih 8000 razprav.

Vsi so krivi

Sawicki, ki je prebil 6 let v nemških ječah in v koncentracijskih taboriščih in ki so mu Nemci umorili ženo in starje, je dodal: «Med nemškimi prebivalstvom v Poljski ni niti enega, ki ne bi bil kriv. Pri nobenem izmed njih ni

smo našli usmiljenja. Posebno pa nisem mogel razumeti nemških ječ, ki sem jih videl v Maindeku, kjer so vsako nedeljo v gručah prihajali, in gledale grozne predstave, ki so jih običajno prirejali SS-ovci».

Sawicki je iz tega taborišča ušel. Podčrtal je, da so Nemci izgnali iz okrajov okoli Ludina in Zamojska 50 tisoč Poljakov, ki so jih potem zadušili v Maindeku in plinskih celicah, v krajih pa, ki so bili z izgonom Poljakov izpraznjeni, so ustanovili nemške kolonije.

Sawicki je izjavil, da bo nova vlada v Varšavi odobrila seznam vojnih zločincev, ki ga je sestavila prejšnja poljska vlada v Londonu.

Na vprašanje ali bodo imeli generala Bora-Komorowskega in člani poljske vlade v Londonu za vojne zločince, je Sawicki odgovoril, da se to na noben način ne bo zgodilo in dejal: «Končno smo se vsi borili proti Nemcem».

Izvor uranovih rudnin je prepočevala argentinska vlada.

Nad pol milijona članov PRVI KONGRES nemških socialdemokratov

Delegati so opazili, da je po prihodu begunccev in vojni ujetnikov z vzhoda na zapad privlačnost komunizma zelo padla

London, 13. oktobra. Obnovljena nemška socialdemokratska stranka ima še nad pol milijona vpisanih članov, to je več kot polovico največjega števila članstva, kakor ga je imela v času weimarske republike.

Zaenkrat stranka še nima enotne organizacije enotnega izvršnega odbora, ker kakor je rekel Schumacher, ne morejo imeti enotne organizacije z enotnim vodstvom, dokler ne obstaja enotna nemška država z osrednjo politično vlado.

Ako bi zdaj ustanovili osrednji izvršni odbor v katerem koli področju, bi to pomenilo dati prednost zasedbeni sili dotičnega področja, socialdemokrati pa hočejo biti po Schumacherjevih besedah nemška stranka, ki predstavlja nemške delavce ter s tem nemško ljudstvo.

Proti združitvi s komunisti

Druge glavne točke, za katere so dosegli splošni sporazum so: popolnoma je treba izključiti nacistične in militaristične elemente iz uprave, nastopiti je treba proti vsaki obliki separatizma, obnoviti je treba nemško industrijo, čeprav zmanjšano, ker narod ne more živeti na izključno kmetijski podlagi.

O odnošjih do komunistov so razpravljali mnogo manj, kakor so prvotno predvidevali. Velika večina je bila za sodelovanje s komunisti, vendar pa proti združitvi z njimi. Stranka želi sodelovati s komunisti, kakor tudi z drugimi resničnimi demokratskimi strankami, da ne bi bilo razlik v notranjem razvoju socialdemokratske stranke.

Delegati so tudi dobro opazili, da je po prihodu begunccev in nekaterih vojni ujetnikov z vzhoda v zahodna področja privlačnost komunizma zelo padla. Istočasno opazijo odločno usmerjenost na levo in veliko opozicijo proti izključno demokratski katoliški upravi na področjih, kjer so zdaj ti ljudje na vlad.

V splošnem prevladuje mnenje, da bo pri bodočih običajnih volitvah socialdemokratska stranka najmočnejša stranka v Nemčiji in da bo njeno številčno razmerje v primeri z drugimi strankami verjetno še močnejše, kakor v preteklosti.

Dva Campbella

Novinarji so imeli zadnja leta velike težave pri zasledovanju premetstev dveh odličnih angleških diplomato, ki sta soimenjaka, čeprav si nista v sorodstvu.

Oba se pišeta Campbell, obema je ime Ronald, oba imata plemiški naslov «sir» in oba sta bila pred vojno angleška poslanika v Beogradu.

Prvi sir Ronald Campbell je bil do nedavna angleški poslanik v Lisboni in je zdaj v Kairu.

Drugi, sir Ronald Ian Campbell, je bil angleški poslanik v Beogradu do zločina Jugoslavije. Pozneje je bil kot poslanik pridružen veleposlaniku lordu Halifaxu v Washingtonu, zdaj pa je na čelu evropskega oddelka angleškega zunanjega ministrstva.

V tem svojstvu je na londonskem sestanku Sveta zunanjih ministrov tudi namestnik angleškega delegata Ernesta Bevinja.

bi se med članstvo ne prikradli nezaznani ljudje.

Na izrečno željo vojaške uprave so delegati angleškega zasedbenega področja, kakor tudi delegati ostalih treh področij imeli ločene sestanke. Vendar pa so se glavni predstavniki različnih področij pogosto sestajali. Na teh sestankih so se dogajali razgovori, ki so jih vodili različni predstavniki, ki so se zastopali O. Grotewohl, Mex Fechner in Gustav Daserndorf, še naprej odgovorila za strankino organizacijo na sovjetskem zasedbenem področju, sedeti zahodnega področja pa bo v Hannoveru v uradu Kurta Schumacherja, ki je sklical konferenco.

Grotewohl in Schumacher se bosta redno sestajala, da bosta skupno usmerjala svojo politiko. Sklepi

Lavalov priziv odklonjen

Paris, 13. oktobra. General De Gaulle je včeraj odklonil prošnjo za pomilitostitev Piera Lavalja, ki ga je sodišče zaradi izdaje obsodilo na smrt.

General De Gaulle so med nekotiskovno konferenco po njegovem povratku iz Belgije vprašali, če bo do Piera Lavalja vnovič postavili pred sodišče. General je odgovoril: «Nova razprava? Nikakor ne».

IZ JUGOSLAVIJE

Častnik ustanove «UNRRA» je v Londonu izjavil, da so v Jugoslaviji odstranili nezveste lakote za bodočo zimo. Zasluga za to gre ustanovi «UNRRA», ki si je toliko prizadevala za Jugoslavijo. Zdal redno dovažajo živila v državo. Prevoz so se zaradi obnovljenih prometnih sredstev zelo povečali. Izročili so Jugoslaviji najmanj 6.000 avtomobilov in do konca tega leta ji bodo dali še drugih 4.000. Ustanova «UNRRA» je poleg tega preskrbela Jugoslaviji veliko število mui.

V TRSTU IN GORICI Štiri popolne slovenske srednje šole

Osnovne šole, kjer so bile pred prvo svetovno vojno in v krajih z vsaj 25 učenci

Trst, 13. oktobra. Zavezniška vojaška uprava je izvršila potrebne priprave za odprtitev raznih vrst slovenskih in hrvatskih šol v tistem delu Julijske krajine, ki je pod njeno upravo.

Slovenske in hrvatske osnovne šole bodo odprli v tistih občinah, kjer so bile meseca junija 1914, to je pred izbruhom prve svetovne vojne. Poleg tega bodo odprli osnovne šole v vsaki občini, kjer bo vsaj 25 otrok v oddaljenosti štirih kilometrov in jih bodo želeli obiskovati.

Prav tako bo Zavezniška vojaška uprava ustanovila slovenske srednje šole. V Trstu bodo odprli nižjo srednjo šolo z višjo realno gimnazijo ter trgovsko akademijo vse s slovenskim učnim jezikom. V Gorici bodo odprli nižjo srednjo šolo z višjo klasično gimnazijo in učiteljsko.

Šole bodo urejene po dolobah, ki jih predvideva italijanski zakon, ki je bil v veljavi pred 8. septembrom 1943. Obliabi bodo seveda upoštevali pri organizaciji šol spremembe, ki jih je treba napraviti v zvezi z značilnostmi slovenskega in hrvatskega učnega jezika. Obliabi bodo upoštevali vsako drugo spremembo, ki jo bo predlagal višji častnik za prosveto pri Zavezniški vojaški upravi.

Obične bodo oskrbe posledica za osnovne šole, okrožni poverjeniki pa za srednje šole.

Vsa spričevala in listine, ki jih bodo izdale šole, bodo v tržaškem in goriskem okrožju v slovenskem jeziku; v Pulju jih bodo izdali v hrvaškem jeziku. Spričevala bodo enakovredna spričevalom in listinam, ki jih izdajajo druge upravne ustanove.

Titovo pismo Šubašiću

Zaskrbljenost za usodo bližnjih volitev
Navodila treh v Jalti

Beograd, 13. oktobra. Ob priliki ostavke dr. Ivana Šubašića je maršal Tito poslal odstopnišemu zunanjemu ministru tale odgovor:

Gospod minister, danes sem sprejel Vaše pismo, v katerem polajnujete svojo ostavko. Moram vam reči, da me je to Vaše postopanje zelo začudilo. Najbolj sem se začudil Vaši obrazložitvi ostavke, ker iz te obrazložitve ne morem razumeti, katere Vaše izjave so točne: ali one, ki ste jih dajali ves čas svoje bolezni, ko ste trdili, da se sporazum izvaja, ali te, ki jih sedaj navajate — da sporazum ni bil izveden in da odstopate zaradi teže. Na predvečer volitev, ko se va domneva reakcija in sovraštvi v inozemstvu s klevetami in lažmi trudijo onemogočiti uveljavitev naše dežele in izvedbo volitev, imam nehotno vtis, da je Vaša ostavka, zlasti pa obrazložitve te ostavke, popolnoma v soglasju s to kampanjo v domovini in v inozemstvu. Iz Vašega postopanja je jasno razvidno, kaj je ozadje tega: ta ostavka hkrati zanika vse Vaše nadaljnje izjave o želji, da hočete prispevati svoj delež k novi Jugoslaviji po svojih močeh. Kaj se od našega sporazuma ni izvršilo? Prvič je bila sestavljena enotna vlada, v katero so prišli vsi oni ministri Vaše vlade iz Londona, ki ste jih predlagali. Drugič, delamo z vsemi silami na demokratizaciji dežele, zaradi česar smo sprejeli številne zakone, pri katerih izdelovanju ste sodelovali tudi Vi; za katere ste tudi Vi glasovali. Obnovljene so bile stranke, ki so se pričele delovati. Obstaja svoboda tiska, tako da tudi opozicija izdaja svoj tisk. Razpisane so bile volitve, za katere se vršijo priprave v največjem redu. Z obo besedo — izvršuje se vse ono, za kar sem se obvezal v sporazumu z Vami, in vse ono, kar nam je svetovala konferenca velike trojice v Jalti. Da ne bo opozicija in da tudi Vi ne boste nastopili na volitvah, ni naša krivda, temveč Vaša, ker niste hoteli nastopiti.

Zaradi tega Vaše obrazložitve niti najmanj ne odgovarja resnici. Nihe, ki je pošten in zavezan, nas tega ne more dolžiti.

Zakaj ste, gospod minister, izbrali prav ta čas za ostavko? Se vedno ste bolni, niste še nastopili svoje dolžnosti, pa ste vendar že pohiteli z ostavko na predvečer volitev. Ali ni to popolnoma v skladu z onimi pripovedkami, z onimi pripravi opozicije Vaših tovarišev, da bi se končno na kakršenkoli način doseglo v deželi stanje, ki bi dalo razlog za tujo intervencijo. Ob tej priliki Vam morem povedati, da se te protinardne težnje in fantazije ne bodo uresničile, ker bodo narodi Jugoslavije branili svojo neodvisnost in svobodo, branili svojo hišo pred vsakim poskusom vmešavanja iz tujine. Cudim se, da Vi še do danes tega niste mogli razumeti. Mislim, da bi morale biti Vaše obveznosti nasproti našim narodom močnejše od kakršnihkoli obveznosti izven naše domovine. To vam govorim zaradi tega, ker sem v času, ko ste predlagali svoje odstopanje, odbil vse ono, kar bi nas moglo razdvajati in sprejel Vaše izjave in Vaše sodelovanje v globoki veri, da želite z Vašimi naporu in korist opustošene domovine popraviti iz preteklosti, to kar je v duši naših naro-

Kriza v Grčiji

Atene, 13. oktobra. Grški regent Damaskinos je povabil Petrosa Vulgarisa, naj znova prevzame mesto ministrskega predsednika zaradi neuspeha, ki ga je imel pri sestavi nove vlade Sophoulisa. Liberalci in ljudska stranka so odklonili vstop v Sophoulisovo vlado.

Preosnova japonske ustave

Tokio, 13. oktobra. Imenovali so kneza Fumimaro Konoeja za posebnega svetovalca, da pripravi preosnovo japonske ustave. Konoe je izjavil, da bo prva sprememba, ki jo bodo izvršili v japonski ustavi, napravila iz japonskega cesarja ustavedajnega vladarja. Dopisnik angleške radijske družbe je dodal, da bo ministrstvo po preosnovi ustave odgovorno samo parlamentu.

Konoe je izjavil, da bi imela preosnova japonske ustave za posledico tudi cesarjevo odpuščanje. Konoe je dodal, da se širijo o cesarjevi morebitni odpovedi. Je Konoe odgovoril: «Njegovo Velikanstvo resno premišljuje to vprašanje».

Odstop ravnatelja lista «Daily Worker»

New York, 13. oktobra. Louis F. Budenz je včeraj izjavil, da je sprejel ostavko odgovornega urednika komunističnega časopisa «The Daily Worker», ki se je vrnil v katoliško vero.

Bi je 10 let prištel komunistično stranke: «The Daily Worker» je najvažnejši komunistični časopis v Združenih državah.

ZAPISKI

Italijanske kolonije

Italijanska Somalija je del celotne Somalije, drugi del je britanski. Ostanek pa vsaj po imenu pripada Abesiniji, ki je zdaj tudi pod britansko upravo. Njeno prebivalstvo je plemo muslimanske vere in azijskega izvora. Nima rado nobenih tujcev, posebno pa ne abesinskih kristjanov. Dosedanja meje so bile umetne ter niso odgovarjale ne zemljepisnim ne plemenskim posebnostim dežele. Najboljša rešitev za Somalijo bi bila združitve vseh delov. Toda Somalija ne bo verjetno nikdar predstavljala za nobeno tujo silo nič drugega kot stroke. Bilo bi primerno izdelati mednarodno nadzorstvo kot v primeru sultanata v perzijskem zalivu.

Drugače stoji stvar v Eritreji. Tu je le vedno okoli 40.000 Italijanov v Asmari in drugih naseljih. Živijo v mestih. Domogodil so na polovico kristjani, druga polovica so mohamedanci. Obala Rdečega morja je muslimanska in trgovinsko povezana na Arabijo. Res bogat predele je pristanišče Masava in ravšina, ki se dviga približno 2.500 metrov nad morje. Ta visoka ravan je edino mesto v tem delu Afrike, kjer Evropej lahko živi.

Eritreja ne bo nikdar donala dohodkov, četudi je britanska vojaška uprava imela več dohodkov kot izdatkov. Predati Asmaro s 40.000 evropskega prebivalstva Abesinije je dandane, zaradi stanja, ki vlada v Abesiniji, nemogoče in bi bila odvratna stvar. Poslati Italijane nazaj v Evropo, ni videti primerno zaradi prebujenosti Italije. Vprašanje bodo morale rešiti velesile. Sovjetski zunanji minister Molotov je je naznačil svojo rešitev: izročiti jo Sovjetski zvezi. Skozi Rdeče morje gre važna pomorska pot v Indijo.

Dodekaneški otoki

Italijanske kolonije v Sredozemlju so razdeljene v dve skupini: Dodekaneške otoke v vzhodnem delu Egejskega morja in v severno-zahodni kolonije: Tripolitanijsko in Cirenajsko pod skupnim imenom Libija.

Dodekaneške otoke je Italija zasedla pri neizpovedan napadu na Turčijo leta 1911. Po dogovoru s Turčijo leta 1912 je Italija dobila Libijo ter zadržala kot jamstvo za izpolnitev mirovne pogodbe Dodekaneške otoke do izbruha prve svetovne vojne, v kateri se je Turčija pridružila centralnim silam. Po izgubljeni vojni je morala po dogovoru v Lausanni prepustiti otoke Italiji.

Na Dodekaneških otokih ni bilo pred zasledbo nobenih Italijanov. Italijanska uprava ni bila slaba. Nekdo italijanski poljedelcev se je naselilo ne škodo domaćega prebivalstva. Bilo je nekaj naselencev tudi po manjših mestih in trgih, ki so bili v zvezi z gospodarskim razvojem otokov, posebno na Rodosu, kjer se je razvil tujski promet. Tudi vojaške naprave na nekaterih otokih so omogočile gospodarsko udejstvovanje italijanskega doseženega življa. Domače prebivalstvo je imelo verjetno večje gospodarske koristi od italijanske uprave kot pa bi imelo v primeru grške ali turške posesti otokov. Toda to ni razlog, da bi Italija zadržala tudi v bodoče to posest. Prebivalci Dodekaneških otokov so večinoma Grki, ki so v rani in gospodarski zvezi z maloazijskimi sonarodnjaki.

Libija

Libija je zelo pust del severne Afrike, ki se deli v dva jasna ločena dela, v Tripolitanijsko in Cirenajsko. Del jih redko naseljena puščava ob zalivu Vajda Sirta. To je tudi «etična meja» ali «zemlja nikogar», kjer živi nekaj malostevilnih plemen, ki morajo pastiti, da preživijo umetno upravljanje pri obilnem uporabi starih, ki so tako dobro znani iz bojev v severni Afriki. Prav isto velja tudi v glavnem za vzhodno mejo proti Egiptu. Cirenajka in Tripolitanijska se raztezata od morske obale, kjer je malo padavin, tako da dežela odvarja samo za nekatere redke vrste kulture, v notranjost, kjer dežela prehaja v Saharo. V južnem delu je nekaj oaz, kjer je mogoče naseliti.

Pleme Senusijev

V Cirenajki je samo en del, kjer je močna stalna naselitev Evropej, t. j. Jebel Akdar. Druge predele so naselili Italijani v obliki «demografskih kmetijskih naselij, ki so zadostovala za preživljanje kmetijske rodbine brez uporabe tujega dela. Vendar so ga uporabljali. Naselja so zahtevala velike naložbe za igraditev hiš, vodovodov in cest. Izravnili so domovince, ki so se preživljali s pastirstvom. Te italijanske naselbine bi se bile lahko vzdržale; toda rabile bi velikih podpor ali posredne pomoči, pri kateri bi šiveli obdelovalci zemlje pri trdem delu na življenjski ravni domaćega prebivalstva. Domače prebivalstvo bi se odločilo za njihovo preselitev. Prebivalstvo je redko naseljeno v teh krajih, ki bi pri malenkostnem izboljšanju prebivalne tehnike lahko preživeli mnogo več prebivalstva, kot jih živi v tih krajih. Zdal, t. j. 250.000 v Cirenajki in 750.000 v Tripolitanijski.

(Nadaljevanje prihodnjice)

Britanski tanki na Dunaju

Tank znamenite britanske oklepne divizije «Royal Lancers» na ulici avstrijske prestolnice po ukorakanju angleških čet, ki so zasedle določeni predel Dunaja. Toda niso prišle samo s tanki, ampak so pripeljale izstradanim Dunajčanom tudi živila, ki so ga do tedaj zelo pogrešali. Britanske čete tudi zdaj oskrbujejo dunajsko prebivalstvo s hrano. Iz pristanišč v severnem Jadranu pripeljejo tedensko 56.000 ton živil za potrebe avstrijskega prebivalstva v predelih, ki so pod britansko upravo, kjer se je število prebivalstva v zadnjih mesecih zelo zvečalo.

